

eit fornya barnevern og eit fornya tilhøve til klienten.

Det er ikkje utan vidare enkelt for ein helse- eller barnevernsarbeidar å zoome seg inn på fransk språkfilosofi. Her er mange nye omgrep og ikkje minst ein ny tenkjemåte som ofte møter motbør sjølv i akademiske kretsar. Forfattaren lukkast stort sett godt som pedagog, sjølv om enkelte kapittel, til dømes kapitlet om taleattgjeving med fordel kunne vore presentert med litt færre nye omgrep. Kvar artikkel vert avslutta med å definere sentrale analyseomgrep og med repitisjonsspørsmål til lesaren. Litteraturlista er grei, men det manglar person- og innhaldsregister.

Boka er svakast når forfattaren går ut over sitt eigentlege fagfelt og agerer politisk fagideolog. Han bruker Hanna Arendt til å fortelje lesaren at dei økonomiske symbolsystema fører til ikkje noko mindre enn utsletting av individet. Han argumenterer knapt for påstanden sin, men bruker store ord om kor gale det kan gå med oss når vi innordnar oss dette, «at man slutter å reflektere og at man tror på sin egen ubetydelighet». Kontraktsspråket, som han finn i barnevernjournalane, «utelukker alt individuelt mangfold, all spontanitet, all uforutsigbarhet og alle følelser» (side 120). Desse påstandane er ingen naturleg konklusjon på dei språkanalysane han elles gjør. Bortsett frå dette er boka inspirerende å lese. Boka er ideell for alle som ønskjer å heve refleksjonsnivået på eigen tekst- og journalproduksjon.

John Nessa

Institutt for samfunnsmedisinske fag
Universitetet i Bergen

Litteratur

1. Engebretsen E. Barnevernet som tekst. Nærlesing av 15 utvalgte journaler fra 1950- og 1980-tallet. Oslo: Det humanistiske fakultet, Universitetet i Oslo, 2005.
2. Aaslestad P. Pasienten som tekst: fortellerrollen i psykiatriske journaler. Gaustad 1890–1990. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2007.

Stamcelleforskning utenfor laboratoriet

Koch L, Høyer K, red.

Håbets teknologi

Samfundsvidenskabelige perspektiver på stamcelleforskning i Danmark. 288 s, ill. København: Munksgaard Danmark, 2007. Pris DKK 218
ISBN 978-87-628-0648-1

Denne boken belyser dansk stamcelleforskning fra et samfunnsvitenskapelig perspektiv. Den er et resultat av et treårig forskningssamarbeid mellom forskere fra ulike samfunnsvitenskapelige fag. Det er 11 forfattere og 12 kapitler foruten forord, forfatterpresentasjon og stikkordregister.

«Denne bog handler om tilblivelsen af et forskningsfelt i Danmark,» sier redaktørene Klaus Høyer og Lene Koch i innledningskapitlet. Imidlertid løfter den ikke frem danske stamcelleforskere, laboratorier eller forskningsprosjekter. Med bakgrunn i fag som antropologi, jus og psykologi belyser forfatterne hvordan stamcelleforskning også former og formes av eksempelvis pasientforeninger, lovgivning, medier og markedsinteresser. Oppmerksomheten er således primært rettet mot forhold utenfor laboratoriene. Tesen er at utviklingen innenfor og utenfor laboratoriet er koblet. Denne tesen omtales som samproduksjonsperspektivet og er under utvikling innenfor STS-feltet (Science and technology studies), der arbeidene til bl.a. Sheila Jasanoff og Bruno Latour står sentralt.

Tittelen, *Håbets teknologi*, gir et signal. Stamcelleforskning, som kontroversiell og ressurskrevende forskning, er avhengig av befolkningens håp eller tiltro til at forskningen er ansvarlig, ønskelig eller vil lede mot forbedringer. Forfatterne ser slike håp som vesentlige mulighets- eller suksessbetingelser for stamcelleforskning og undersøker hvordan disse håp uttrykkes og blir produsert. Forfatterne analyser bl.a. tilbud om oppbevaring av stamceller fra navlestrengsblod, identitetsdanning i Dansk Parkinsonforening, eggdonorer og forskeres vurderinger i fertilitetsklinikken, hjertepasienters perspektiver på eksperimentell stamcellebehandling og hvordan stamcelleforskningens legitimitet uttrykkes i lovregulering av forskning og patentrettigheter. Som det fremgår fra disse studier, er ikke håp noe forskerfellesskapet alene kontrollerer eller står ansvarlig for. Håp produseres og formes også av andre som berøres av, knyttes til eller har interesser i stamcelleforskning.

Det er en rekke engasjerende enkeltkapitler som kan leses uavhengig av hverandre. Samlet kan kapitlene også fungere som en introduksjon til samproduksjonsperspektivet, som også er bokens ambisjon. Bidragene ligger først og fremst i kasusstudiens analyser av hvordan normative vurderinger utgjør en uomgjengelig del av forskningsprosessen. Problemet med å begrepsliggjøre moralske eller politiske aktiviteter utgjør trolig den mest presserende utfordringen for den forskningstradisjonen forfatterne skriver seg inn i.

De to siste kapitlene var noe skuffende. Forsøkene som her blir gjort på å utvikle et normativt perspektiv på forskningsprosessen (inklusive egen forskningsprosess) sentrerer rundt vage teoretiske begreper i stedet for materiale fra kasusstudiene. Det blir uklart hva begrep som «interesse», «omsorg» og «motstand» egentlig bidrar med når problemet med juksingen i Whangskandalen utlegges som manglende omsorg for motstanden. Dette handler ikke om motvillig lesing, men om håp forfatterne av boken selv produserer. Det skapes forvent-

ninger til at deres eget forskningsfelt kan utgjøre et bærende alternativ til «tradisjonelle» vitenskapsfilosofiske innfallsvinkler til normative vurderinger av urettferdighet, lidelse eller verdighet.

Rune Nydal

Program for anvendt etikk
Filosofisk institutt
Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Nyttig introduksjonsbok

Lindstrand A, Bergström S, Rosling H et al.

Global health

An introductory textbook. 330 s, tab, ill. Lund: Studentlitteratur, 2006. Pris SEK 348
ISBN 978-91-44-02198-0

Denne boken er skrevet for studenter som interesserer seg for problemstillinger som kan samles under betegnelsen «global helse». Forfatterne ståsted er folkehelseperspektivet, deres ambisjon er å vise

hvordan sosiale forhold, økonomi og miljø er nært knyttet til helse spørsmål. Og de lykkes langt på vei.

Hva menes med utvikling? Hva betyr helse i den sammenheng? Og hvordan måles helse og uhelse? Dette er helt sentrale spørsmål, og i den første tredelen får vi en oversiktlig innføring i disse temaene. Den neste tredelen er en mer tradisjonell gjennomgang av de viktige folkesykdommene, mens siste del omhandler helsesystemer og internasjonalt samarbeid om helse.

Stoffet gjøres levende gjennom historiske eksempler og illustrerende anekdoter. For eksempel: Hvorfor kolonialiserte engelskmennene de australske urinnvånerne – og ikke omvendt? (Antakelig fordi det ikke fantes dyrkbare planter på det australske kontinentet, noe som medførte at utviklingen ble stående på stedet hvil.) En rekke begreper som inngår i bistanndssjargongen (vertikale program (sector wide approaches)) blir godt forklart, gjerne med en kort historisk bakgrunn.

Verdens helseorganisasjon får mye plass i boken, både gjennom omtale av organisasjonen som sådan og ved at WHO's system for beregning av sykdomsbyrde (disability adjusted life years, DALYs) går som en rød tråd gjennom hele teksten. Det legges også stor vekt på de råd og anbefalinger som organisasjonen gir. Dette er nyttig lesing, men at forfatterne er så lite kritiske til WHO, er overraskende.

Forfatterne gir en balansert fremstilling av sannsynlige årsakssammenhenger på politisk nivå, hvor det tross alt er vanskelig å trekke sikre slutninger, for eksempel om hvorfor verdens uhelse er så skeivt fordelt som den er. At en lærebok på dette feltet ikke preges av ideologiske overbevisninger, er slett ingen selvfølge, og dette er en styrke. Men det er en svakhet at det ofte mangler kildehenvisninger når forfatterne velger å trekke klare konklusjoner. Vil direkte pasientbetaling nødvendigvis føre til økt tilbud av unødvendige helsetjenester, slik de hevder? Dette er ett av mange eksempler på påstander som burde vært underlagt en solid referanse.

Korrektoren har nok gått litt for fort, men skrivefeilene og de unødvendige gjentakelsene kan rettes opp i neste utgave, og det er uansett bare snakk om kosmetikk. Boken anbefales til alle som ønsker å sette seg inn i fagfeltet global helse.

Atle Fretheim

Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten

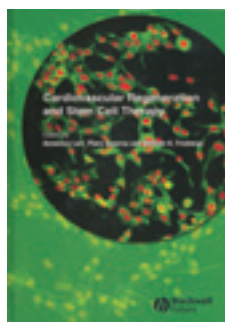
Viktig bok om stamcelleforskning

Leri A, Anversa P, Frishman WH, red.

Cardiovascular regeneration and stem cell therapy

248 s, tab, ill. Oxford: Blackwell Publishing, 2007. Pris GBP 75

ISBN 978-1-4051-4842-9

«Akutt hjerteinfarkt behandlet med pasientens egne stamceller» er et velkjent eksempel på hvor fort kunnskap fra basalmedisin er blitt utprøvd i klinisk praksis og presentert som vidundermedisin i dagspressen. Mange har ment at kunnskapen om stamcellers funksjon ved hjerte- og kar-sykdom ikke har vært god nok til å begrunne klinisk utprøving og behandling. Med denne boken har redaktørene lyktes med å samle viktige og informative bidrag fra sentrale aktører innen store deler av feltet kardiovaskulær stamcelleforskning.

Målgruppen er forskere innen basalfag og i klinisk praksis samt spesielt interesserte kolleger som vil ha en oppdatering på dette feltet, som er i en rivende utvikling. I alt har 67 forfattere bidratt til 22 kapitler, og det preger boken på godt og vondt. Mange lykkes med å omtale sitt spesialfelt på en måte som er tilgjengelig for de fleste med medisinsk bakgrunn, mens andre

kapitler kun kan leses av forskere med bred erfaring innen samme felt. Boken er delt opp i fem store avsnitt som først omhandler stamcellebiologi, dernest kardiale progenitorceller hos friske og hos dem med hjertesykdom og med et eget avsnitt om hjertesvikt. Til slutt er det en oppsummering med fremtidsvyer.

Basalfaglige problemstillinger dominerer. Det er egentlig ikke mer enn en håndfull klinisk vinklede kapitler, noe som er forståelig ut ifra den begrensede kunnskapen som tross alt foreligger på dette området. Det er likevel et savn at man ikke har maktet å gi en mer fullstendig oversikt over de kliniske studiene som tross alt finnes. Det er flere meget gode illustrasjoner som letter forståelsen av stoffet, spesielt ulike mekanismenivåer. På den annen side vil nok mye av vår kunnskap om for eksempel utvikling av stamceller, transport av stamceller til vevene og spesielt deres funksjon under sykdom endres betydelig i årene som kommer. For eksempel er det enda ikke avklart om stamceller faktisk kan omdannes (transdifferensiere) til kardiomyocytter. Kapitlet om embryonale stamceller inneholder et avsnitt med etiske overveielser. Det er et tema som kunne fortjent et eget kapittel. Siden dette feltet er så nytt og i så rask utvikling, finnes det ikke mange relevante bøker. Denne boken er derfor viktig og nødvendig for alle som er engasjert i feltet, men man må nok regne med at mye av innholdet relativt raskt blir foreldet.

Svend Aakhus

Hjertemedisinsk avdeling
Rikshospitalet

Seksuelle problemer hos mannen

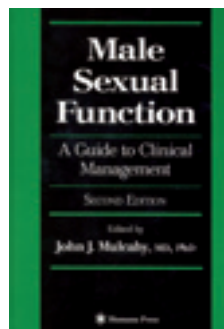
Mulcahy JJ, red.

Male sexual function

A guide to clinical management. 2. utg. 494 s, tab, ill. Totowa, NJ: Humana Press, 2006.

Pris GBP 100

ISBN 1-58829-747-0

dysfunksjon. Den omtaler også kvinnelige seksuelle dysfunksjoner, et tema som abso-

lutt trenger større oppmerksomhet fremover. Forfatteren har knyttet til seg de aller fremste eksperter på området, og de har hver for seg hatt ansvaret for de 22 kapitlene som boken inneholder. Den er derfor oversiktlig både med hensyn til innhold og diagnostikk/behandling på de ulike områdene.

Boken passer svært godt for et bredt medisinsk publikum. Et kapittel handler om ulike medikamenter som kan affisere mannlig seksualitet. Det er nyttig både for allmennleger og indremedisinere. Leseverdig er også et kapittel om perifere og sentrale nevrologiske sykdommer og deres innvirkning på seksualfunksjonen. Dette kapitlet kan være nyttig for allmennleger og andre som behandler menn og kvinner med nevrologisk sykdom, for eksempel multippel sklerose.

Jeg synes forfatteren har lyktes i å lage en bok som vil være til god hjelp for en rekke klinikere som daglig behandler menn med seksuelle problemer. Det gjør vi innen en rekke spesialiteter. Kunnskap på dette området vil gjøre oss tryggere både til å ta opp problemene med våre pasienter og å gi adekvate råd og behandlinger. Pasientene vet at det er mulig med relativt enkel behandling for de mest vanlige problemene, slik som ereksjonsproblematikk. Både norske og utenlandske studier har vist at en stor majoritet av pasientene ønsker at legen skal spørre om den seksuelle helsen under konsultasjonen. Det er større åpenhet om seksuelle spørsmål nå enn før. Det setter større krav til kunnskap hos oss som leger, slik at vi på best måte kan veilede og behandle denne store gruppen menn og kvinner. *Male sexual function* synes å fylle vårt behov for oppdatert kunnskap på dette området og bør være et godt oppslagsverk både på allmennelegekontoret og på flere spesiallegekontorer.

Morten Andersen

Moelv Spesialistsenter
Moelv